

2015-03-24

B E S L U T

Goobit AB
C/o Ander
Läckövägen 7
121 50 JOHANNESHOV

FI Dnr 14-13271
Delgivning nr 1

Finansinspektionen
Box 7821
SE-103 97 Stockholm
[Brunnsgatan 3]
Tel +46 8 787 80 00
Fax +46 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Föreläggande att göra rättelse

Finansinspektionens beslut

1. Finansinspektionen förelägger Goobit AB (556911-9992) att genomföra rättelse beträffande efterlevnaden av reglerna i lagen (2009:62) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (PTL) samt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2009:1) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

De rättelser som ska genomföras är att upprätta:

- a) bolagets riskbedömning enligt 2 kap. 3 §§ FFFS 2009:1,
- b) bolagets rutiner avseende identifiering av fysisk person på distans enligt 2 kap. 3 § 1 PTL, 3 kap. 2 § 1 och 4 kap. 3 § FFFS 2009:1,
- c) bolagets rutiner för att bevara handlingar och åtgärder som har vidtagits för att uppnå kundkännedom enligt 2 kap. 13 § PTL samt 3 kap. 2 § 3 och 4 kap. 20 § FFFS 2009:1,
- d) en beskrivning av bolaget system eller rutin avseende gransknings-skyldigheten enligt 3 kap. 1 § PTL samt 3 kap. 2 § 4 och 5 kap. 1 § FFFS 2009:1.

(10 § första stycket 2 lagen [1996:1006] om anmälningsplikt avseende viss finansiell verksamhet)

2. Rättelse enligt beslutet i punkten 1 ska ha genomförts samt uppdaterad dokumentation ska ha inkommit till Finansinspektionen **senast den 15 april 2015**.
3. Beslutet enligt punkt 1 och 2 ska gälla omedelbart.

(11 § andra stycket lagen [1996:1006] om anmälningsskyldighet avseende viss finansiell verksamhet)

Hur man överklagar, se bilaga 2.

1 Ärendet

Goobit AB (bolaget) är registrerat hos Finansinspektionen enligt 2 § andra stycket lagen (1996:1006) om anmälningsskyldighet avseende viss finansiell verksamhet (AnmL) som ett finansiellt institut som driver annan finansiell verksamhet.

Finansinspektionen inledde i september 2014 en undersökning avseende registrerade finansiella institut som tillhandahåller virtuell valuta. Finansinspektionen begärde den 26 september 2014 att få ta del av bland annat bolagets riskbedömning avseende risken för att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism samt bolagets interna regler och rutiner med åtgärder för att motverka penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolaget inkom den 14 oktober 2014 med de begärda handlingarna.

Inom ramen för undersökningen har Finansinspektionen valt att begränsa granskningen av de inkomna handlingarna till fyra centrala regelområden som redogörs för under punkterna 2.1-2.4 nedan. Att Finansinspektionen avgränsat granskningen till dessa områden innebär att övriga delar av materialet inte kommer att bli föremål för vidare åtgärder inom ramen för detta ärende. Denna avgränsning innebär dock inte att övriga delar av materialet bedömts förenliga med kraven i PTL och FFFS 2009:1. Efter att Finansinspektionen granskat materialet kan det konstateras att dokumentationen uppvisar betydande brister.

2 Krav på åtgärder för att motverka penningtvätt och finansiering av terrorism

Verksamhet som bedrivs inom det finansiella området är särskilt utsatt för risken att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Enligt 1 kap. 2 § 4 PTL omfattas bolaget i egenskap av finansiellt institut som tillhandahåller betalningsmedel av regelverket i PTL. Bolaget omfattas därmed även av kraven avseende regler, rutiner och system i FFFS 2009:1. Regelverket medför omfattande krav på åtgärder som syftar till att minska risken för att ett företag utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Dessa åtgärder ska exempelvis bestå av rutiner, system och interna regler som ett företags organisation ska kunna använda sig av i praktiken.

Kravet på att upprätta rutiner, system och interna regler syftar till att ett företag ska ta till sig regelverket och analysera de aktuella riskerna. Därefter ska företaget vidta relevanta åtgärder utifrån de företagsspecifika förutsättningarna i syfte att på ett effektivt sätt minimera risken för att företaget utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Dokumentationen ska i första hand vara utformad

på ett sådant sätt att den utgör ett effektivt stöd och praktisk vägledning i företagets löpande verksamhet.

2.1 Upprättad riskbedömning (beslutspunkt 1.a)

En väl utformad riskbedömning är av central betydelse för att ett företag ska kunna inta ett riskbaserat förhållningssätt i arbetet med att förhindra att det utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Riskbedömningen ska vara anpassad efter den aktuella verksamheten och uppdateras löpande. Utan en korrekt utformad riskbedömning kan ett företag inte vidta adekvata åtgärder för att motverka risken för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Det är riskbedömningen som anger grundförutsättningarna för ett företags åtgärder såsom upprättande av interna regler, instruktioner och rutiner som syftar till att förhindra att företaget utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Åtgärderna ska därmed vara anpassade till och stå i proportion till de aktuella riskerna som identifierats i riskbedömningen.

2.1.1 Tillämpliga bestämmelser

Ett företag ska enligt 2 kap. 3 § FFFS 2009:1 bedöma risken för att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Riskbedömningen ska innehålla en analys av företagets kunder, produkter, tjänster och andra för verksamheten relevanta faktorer såsom distributionskanaler och geografiska områden.

2.1.2 Finansinspektionens bedömning

Bolagets riskbedömning beskriver inte den inneboende risken som Bitcoins medför i förhållande till exempelvis aktuella kunder, geografiska marknader, distributionskanaler och det produkt- och tjänsteutbud som bolaget tillhandahåller.

Det framgår av bolagets dokumentation att riskbedömningen till stor del påverkats av de åtgärder som bolaget vidtagit eller avser vidta. Bedömningen av de förekommande riskerna ska inte påverkas av att företaget vidtagit eller avser vidta åtgärder för att hantera de aktuella riskerna på ett sådant sätt att riskbedömningen avspeglar åtgärderna. Riskbedömningen ska således vara fristående från bolagets åtgärder för att minska risken för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Riskbedömningen ska utgöra en objektiv bild av grundförutsättningarna som bolaget har att förhålla sig till. Bolagets riskbedömning utgör inte en sådan beskrivning utan redovisar istället vidtagna eller tänkta åtgärder.

På grund av att bolagets riskbedömning saknar en bedömning baserad på en komplett analys av den aktuella marknadsmiljön visar den på bristande insikter avseende hur Bitcoins kan användas i brottslig verksamhet, exempelvis som betalningsmedel på den illegala vapenmarknaden.

Bolaget tar i sin riskbedömning inte hänsyn till att upprättandet av en affärsförbindelse på distans eller genomförandet av en enstaka transaktion på distans, per definition medför att hög risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism anses finnas.

Mot denna bakgrund bedömer Finansinspektionen att bolagets riskbedömning innehåller sådana brister att den inte kan ligga till grund för övriga åtgärder, såsom rutiner, system och instruktioner, för att bolaget på ett riskbaserat sätt ska kunna motverka att det utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

2.2 Identifiering av fysisk person på distans (beslutspunkt 1.b)

Ett företag ska vid situationer som kräver kundkännedom bland annat kontrollera kundens identitet. För att säkerställa att detta genomförs ska ett företag ha rutiner avseende åtgärder för att uppnå kundkännedom.

2.2.1 Tillämpliga bestämmelser

Ett företag ska enligt 2 kap. 2 § PTL vidta grundläggande åtgärder för att uppnå kundkännedom exempelvis vid etableringen av en affärsförbindelse eller vid enstaka transaktioner som uppgår till 15 000 euro eller mer. Grundläggande åtgärder omfattar enligt 2 kap. 3 § PTL bland annat kontroll av kundens identitet genom identitetshandling, registerutdrag eller på annat tillförlitligt sätt.

Enligt 4 kap. 3 § FFFS 2009:1 finns det två sätt att kontrollera kundens identitet på distans. Ett företag ska enligt 3 kap. 2 § 1 FFFS 2009:1 ha en rutin avseende grundläggande åtgärder för att uppnå kundkännedom. Rutinen ska vara utformad på ett sådant sätt att kraven i 4 kap. 3 § FFFS 2009:1 tillgodoses.

2.2.2 Finansinspektionens bedömning

Bolagets dokumentation avseende kundkännedom utgör endast en övergripande beskrivning av penningtvättsregelverkets krav på kontroll av kundens identitet. Dokumentationen utgör dock inte en rutin som utformats på ett sådant sätt att den utgör ett praktiskt stöd till vägledning för bolagets organisation. Bolaget uppfyller därmed inte kravet i 3 kap. 2 § 1 FFFS 2009:1 på att ha en rutin avseende grundläggande åtgärder för kundkännedom.

2.3 Bevarande av handlingar och uppgifter (beslutspunkt 1.c)

Ett företag ska bevara handlingar och uppgifter om åtgärder som vidtagits för att uppnå kundkännedom.

2.3.1 Tillämpliga bestämmelser

Enligt 2 kap. 13 § PTL och 3 kap. 2 § 3 samt 4 kap. 20 § FFFS 2009:1 ska ett företag ha rutiner för att bevara handlingar och uppgifter om de åtgärder som vidtagits för att uppnå kundkännedom enligt 2 kap. 13 § PTL. Skyldigheten gäller i

minst fem år efter det att åtgärderna utfördes eller, i de fall en affärsförbindelse har etablerats, affärsförbindelsen upphörde. Handlingarna eller uppgifterna kan förvaras elektroniskt eller i pappersform och det ska vara möjligt att på ett enkelt sätt ta fram och identifiera enskilda uppgifter i materialet.

2.3.2 Finansinspektionens bedömning

Bolagets dokumentation avseende bevarande av handlingar och uppgifter innehåller endast en översiktlig beskrivning av bolagets skyldigheter och åtaganden. Dokumentationen utgör dock inte en rutin som utformats på ett sådant sätt att bolagets personal på ett enkelt sätt kan ta fram och identifiera enskilda uppgifter. Bolaget uppfyller därmed inte kravet på att ha en rutin avseende bevarande av handlingar och uppgifter.

2.4 Granskning av transaktioner (beslutspunkt 1.d)

Ett företag ska reagera om det upptäcker sådana omständigheter som tyder på att kundernas transaktioner genomförs i syfte att tvätta pengar eller finansiera terrorism.

2.4.1 Tillämpliga bestämmelser

Ett företag ska enligt 3 kap. 1 § PTL granska transaktioner i syfte att upptäcka sådana som bolaget misstänker eller har skälig grund att misstänka utgör ett led i penningtvätt eller finansiering av terrorism. För att göra detta ska företaget enligt 3 kap. 2 § 4 och 5 kap. 1 § FFFS 2009:1 ha ett elektroniskt system eller en manuell rutin.

2.4.2 Finansinspektionens bedömning

Bolagets dokumentation saknar en beskrivning av den manuella rutin för att granska transaktioner och transaktionsmönster som bolaget uppgivit att det har. Dokumentationen innehåller i övrigt inga kvantitativa mått, begränsningar, rutinbeskrivningar eller andra exempel avseende vad som kan anses föranleda misstänksamhet och eventuell rapporteringsskyldighet. Bolaget uppfyller därmed inte kravet på att ha ett system eller rutin avseende granskning av transaktioner.

2.5 Samlad bedömning

Verksamhet som bedrivs inom det finansiella området är särskilt utsatt för risken att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. För att verksamhetsutövarna ska kunna identifiera och hantera de risker som detta medför är det av stor vikt att de intar ett riskbaserat förhållningssätt som kan ligga till grund för relevanta åtgärder för att motverka penningtvätt och finansiering av terrorism.

Ett företags bedömning av de förekommande riskerna ska inte påverkas av att ett företag vidtagit eller avser vidta åtgärder för att hantera dessa risker. En riskbedömning ska således inte avspegla de åtgärder som företaget har eller avser

vidta. Den ska istället utgöra en beskrivande analys av företagets kunder, produkter, tjänster och andra för verksamheten relevanta faktorer ur ett penningtvätts- och terroristfinansieringsperspektiv.

Bolagets riskbedömning beskriver inte den inneboende risken som Bitcoins medför i förhållande till exempelvis aktuella kunder, geografiska marknader, distributionskanaler och det produkt- och tjänsteutbud som bolaget tillhandahåller.

Finansinspektionen bedömer att bolagets riskbedömning innehåller sådana brister att den inte kan ligga till grund för att motverka de aktuella riskerna på ett tillfredsställande sätt. Detta medför att rutiner, system och interna regler som utformats utifrån riskbedömningen inte bedöms motverka risken för att bolaget utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism på ett tillfredsställande sätt.

Det ska understrykas att Finansinspektionen inte har någon uppfattning om bolaget utnyttjats för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Den typen av utredningar hanteras uteslutande av de polisiära myndigheterna. Den granskning som Finansinspektionen genomfört inom ramen för ärendet rör bolagets arbets sätt för att motverka penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolaget är såsom registrerat finansiellt institut skyldigt att leva upp till kraven i regelverket rörande penningtvätt och finansiering av terrorism oavsett i vilken omfattning bolagets verksamhet bedrivs.

Sammanfattningsvis visar Finansinspektionens granskning på brister i bolagets efterlevnad av penningtvättsregelverket. Bristerna beror till stor del på att bolagets instruktioner för att motverka att bolaget utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism inte anpassats för den aktuella verksamheten. Mot bakgrund av att bolaget är verksamt inom det finansiella området och därtill tillhandahåller en tjänst som medför särskilda risker för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism får bristerna anses vara allvarliga.

3 Val av ingripande

Finansinspektionen kan konstatera att bolaget brister på flera områden i sin hantering av penningtvättsregelverket. Av 10 § 2 AnmL framgår att Finansinspektionen får förelägga ett finansiellt institut att göra rättelse vid överträdelse av PTL eller en föreskrift som har meddelats med stöd av PTL. Av 11 § AnmL framgår att inspektionen får bestämma att ett beslut ska gälla omedelbart. Eftersom företaget verkar i en bransch där risken för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism är särskilt hög är det av största vikt att företaget kommer tillrätta med de brister i regelefterlevnaden av penningtvättsregelverket som Finansinspektionen har konstaterat. Föreläggandet att vidta rättelse ska därför gälla omedelbart.

Det är dock rimligt att företaget ges viss tid på sig att komma tillrätta med de aktuella bristerna. Finansinspektionen bedömer att bolaget bör kunna göra rättelse enligt föreläggandet inom några få veckor från det att bolaget tagit del av detta

beslut. Ovan angivna brister ska därför vara åtgärdade och en uppdaterad dokumentation ska vara **Finansinspektionen till handa senast den 15 april 2015**.

FINANSINSPEKTIONEN

Johan Terfelt
Tf. Avdelningschef

David Lothigius
Jurist
08-787 81 33

Kopia för kännedom till:
Bolagets revisor.